

Cine a fost Raymond Geist?

De ce nu a fost distins cu titlul de "Drept între popoare"?

De Tiberiu Ezri

[Foto](#)

Nu demult am vizionat pe *Netflix* serialul american *Genius* produs de *National Geographic*. Acest excelent serial, produs în 2017, descrie viața și activitatea a trei personalități geniale: Albert Einstein, Pablo Picasso și Aretha Franklin.

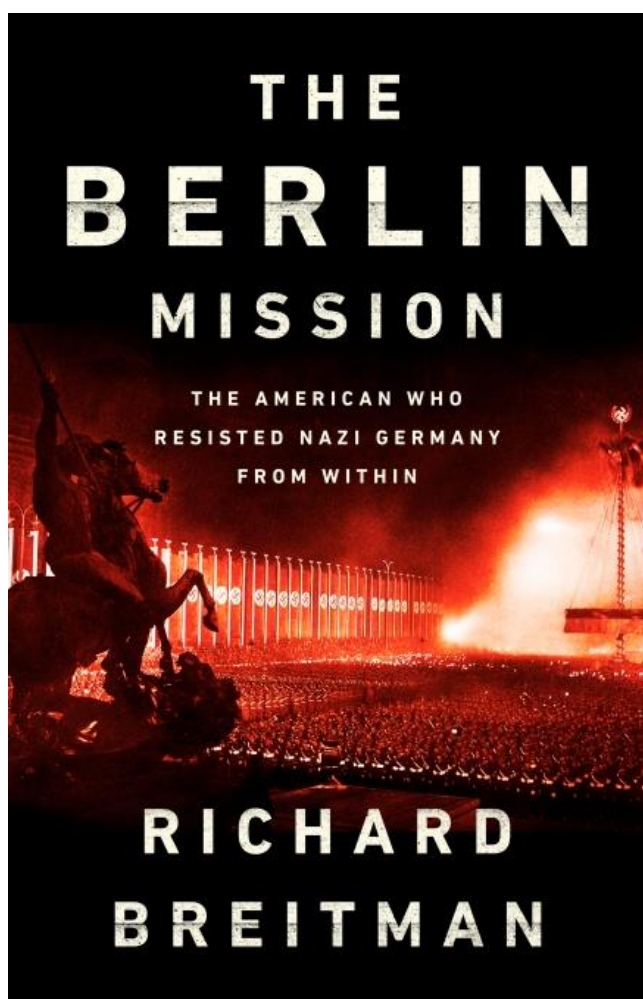
În episoadele despre Einstein am descoperit o persoană inedită, Raymond Geist, de care nu știam. Îl voi prezenta nu numai după cum apare în

serial, dar mai ales din puținele articole pe care le-am găsit despre el. Einstein trăia cu familia lui în Germania. Încă înainte de ce naziștii au pus mâna pe conducerea Germaniei, el era permanent amenințat. Era acuzat că propaga o teorie „evreiască”, dăunătoare Germaniei, Teoria Relativității. În plus, era acuzat că era comunist și că ar fi complotat împotriva Germaniei. La sfârșitul anului 1932, Einstein s-a refugiat în Anglia și curând după aceea a plecat în America. Dar în acei ani, nu era un lucru de la sine înțeles ca un evreu german să primească o viză de intrare în America. Șeful FBI, Edgar Hoover, considera că Einstein era comunist și că cererea lui de viză trebuia refuzată. Și totuși, se pare că Raymond Geist i-a acordat viza.

Raymond Geist (1885-1955), un american de origine germană, a fost consul și secretar general al ambasadei Statelor Unite la Berlin între anii 1929-39. Încă în anul 1938 el a scris superiorilor săi: „Germanii sunt hotărâți să rezolve problema evreiască, ceea ce până la urmă va însemna distrugere totală.” A fost primul avertisment privind Holocaustul, scris de un funcționar american. Între anii 1938-39, Geist a acordat vize americane la zeci de mii de evrei germani. Însă până în 1938, el și colegii lui au refuzat vize americane miilor de evrei germani, pe diferite motive. Se poate deduce faptul că după *Kristallnacht* – Noaptea de cristal, Geist și-a schimbat atitudinea, înțelegând că soarta evreilor germani era pecetluită și de aceea ei trebuia să fie scoși din Germania. Geist era homosexual și a avut noroc că, fiind diplomat, nu putea fi deportat la Dachau, ca alți homosexuali. Nu este exclus faptul că schimbarea lui de atitudine față de regimul nazist a fost determinată în parte și de solidaritatea lui (ca homosexual), cu homosexualii germani care au fost deportați în lagăre.

Deși a fost decorat în 1954 de către guvernul federal german și a fost recunoscut drept diplomat salvator de către *International Raoul Wallenberg Foundation*, Geist nu a fost onorat de institutul *Yad Vashem* cu distincția de Drept între popoare.

James Kirchick este autorul recenziei *A Gay American German în Hitler's Berlin*, despre cartea *The Berlin Mission. The American Who Resisted Nazi Germany from Within*, scrisă de Richard Breitman și publicată în octombrie 2019. Breitman este profesor universitar de istorie, editorul șef al revistei *Journal of Holocaust and Genocide Studies* și autor a numeroase cărți și alte publicații referitoare la Holocaust. În articol, Kirchick redă conținutul cărții lui Breitman, care susține că Geist a făcut tot ce îi stătea în puteri pentru a acorda vize evreilor, chiar împotriva politicii americane de a limita imigrarea lor. Prin acțiunea sa, Geist a făcut legătura între evreii care voiau să plece și căpeteniile *Gestapoului*, pe care Geist îi numea "diavolii mei". El a salvat evrei precum și oponenți ai regimului care se aflau deja în diverse lagăre de concentrare, acordându-le vize americane. În acest scop a negociat cu Himmler și cu Heydrich. Fiind de origine germană (familia lui s-a stabilit în Statele Unite în secolul al XIX-lea), Geist vorbea fluent germana și înțelegea atitudinea și comportamentul

german, ceea ce l-a ajutat în negocieri. În decembrie 1938, Geist a declarat în fața colegilor săi că urmărește cu neliniște desfășurarea evenimentelor din Germania și regretă că nu a putut ajuta mai mult. În schimb, șeful lui, consulul general George S. Messersmith, era preocupat mai mult de mărirea presiunii economice asupra Germaniei decât de salvarea evreilor și a oponenților regimului.

Geist a colaborat și cu consulul britanic Frank Foley, pentru a-i transfera pe evrei temporar în Marea Britanie,

până vor obține viza americană. Acesta a fost și cazul lui Albert Einstein. Persoana de contact a lui Geist în Gestapo, Karl Hasselbacher, l-a informat încă din 1938, că intenția naziștilor era ca Germania să fie *Judenrein* (curățită de evrei) și că toți cei care nu au emigrat vor fi exterminați. El l-a alarmat nu numai pe șeful lui, ci pe însuși președintele Roosevelt. Breitman remarcă faptul că avertizând guvernul American asupra pericolului exterminării evreilor germani, Geist a fost o excepție printre diplomații americani din acea perioadă.

<https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/gay-american-german-hitler-berlin>

<https://exhibitions.ushmm.org/americans-and-the-holocaust/personal-story/raymond-geist>

Controversele în ce privește contribuția lui Geist la salvarea evreilor continuă până în zilele noastre. Într-un articol publicat în *Jerusalem Post*, în 2017 (doi ani înainte de publicarea cărții lui Breitman), Rafael Medoff, directorul fondator al institutului The David S. Wyman Institute for Holocaust Studies și autorul a 20 de cărți despre Holocaust, sionism și istoria evreilor, critică serialul *Genius* care descrie viața lui Einstein, acuzând serialul că a distorsionat problema refugiaților evrei în timpul războiului și mai ales politica SUA în această problemă. Printre altele, în serial apare informația că între anii 1933-1939, Raymond Geist a acordat vize de emigrare care au salvat viețile a 50.000 de evrei germani. Nu e clar care este sursa acestei informații. Între anii 1933-1939, 70.000 de evrei germani au emigrat în SUA, dar se pare că un număr mai mult decât dublu ar fi putut fi salvați. În cei 12 ani de președinție a lui Franklin D. Roosevelt, cota americană a fost împlinită numai în 1939. În majoritatea celorlalți ani a fost împlinită mai puțin de 25%.

<https://www.jpost.com/opinion/einstein-tv-series-distorts-jewish-refugee-issue-497444>

Medoff afirmă că Geist și toți ceilalți membri ai consulatului american în Germania au creat multe obstacole evreilor care voiau să emigreze. Un paradox absurd a fost că studenții evrei germani care erau înscriși la facultăți americane, nu au primit vize, fiindcă politicienii americani

considerau că reîntoarcerea studenților în Germania după terminarea studiilor, era problematică din cauza regimului nazist! Însuși Einstein a protestat în fața oficialităților americane, condamnând politica SUA de a nu acorda vize tuturor evreilor refugiați. Printre cei care au refuzat acordarea vizelor pentru studenți a fost însuși Geist. Medoff recunoaște că Geist a criticat politica nazistă și a ajutat la eliberarea unor cetățeni americani deținuți în Germania, dar Medoff nu îl consideră pe Geist ca un salvator de evrei.

Departate de a mă crede competent să critic un istoric de calibrul lui Medoff, dar și articolul lui mi se pare oarecum discutabil, cel puțin la prima vedere. Însuși Medoff recunoaște acordarea a 70.000 de vize evreilor germani, și aceste vize au fost probabil semnate de Geist. Oare acest număr este o bagatelă?

După întoarcerea lui în America, Geist a ținut conferințe în toată țara, evidențiind pericolul regimului nazist. Deși Medoff e de părere că Geist ar fi putut salva mai mulți evrei germani, alții îl consideră un adevărat salvator de evrei. Și totuși, până în 1938, Geist a făcut tot posibilul să împiedice emigrarea evreilor germani în SUA, respectând politica guvernamentală americană. Doar după Noaptea de Cristal (noiembrie 1938), Geist a înțeles gravitatea situației și cel puțin atunci a împlinit cota permisă de SUA, dar nu a depășit-o. Cât despre "evreii și oponenții regimului" eliberați din lagărele de concentrare, Medoff spune că ei erau cetățeni americani, așa că Geist nu și-a făcut decât datoria de consul. De aceea, dacă acceptăm părerea lui Medoff, Geist nu a făcut nimic special și nu merită nici o distincție. Nu am găsit nici o documentație dacă Geist a fost vreodată propus pentru titlul de Drept între popoare și dacă da, de ce a fost refuzat de către Yad Vashem. În orice caz, chiar dacă a fost propus, una dintre condițiile impuse de Yad Vashem pentru acordarea acestei distincții este ca persoana respectivă să-și fi periclitat viața prin actul de salvare a evreilor. Ori Geist nu și-a riscat viața, și-a pus doar, eventual, cariera diplomatică în pericol.

Părerea mea este că Geist, care și-a schimbat atitudinea în urma agravării situației din Germania, și a acordat vize evreilor, uneori fără aprobarea superiorilor săi, merită cel puțin un credit pentru acest lucru. El ar fi putut

rămâne indiferent și să continue împiedicarea emigrării evreilor. Dar el a fost zguduit de "Noaptea de Cristal" și de suferințele evreilor și și-a schimbat atitudinea.

Considerând părerile total contradictorii ale celor doi distinși istorici Breitman și Medoff, despre rolul lui Geist în salvarea evreilor, cred că adevărul, cât de relativ o fi el, este undeva pe la mijloc. Nu putem subaprecia faptul că Geist a făcut mult pentru evrei, cu toate că probabil putea să facă și mai mult. Ne dă de gândit și faptul că istoricul Medoff este singurul care minimalizează rolul lui Geist ca salvator.

https://en.wikipedia.org/wiki/Rescue_of_Jews_during_the_Holocaust#:~:text=The%20two%20most%20prominent%20ones,escape%20from%20France%20to%20Spain

Atașez un video publicat de *USA Holocaust Memorial Museum* care prezintă printre altele și rolul lui Geist în salvarea evreilor.

<https://www.youtube.com/watch?v=EIbYwg00E3A>

Într-un articol anterior, scriam despre Albert Göring, care, deși a salvat evrei, nu a primit distincția de Drept între popoare.

<https://baabel.ro/2022/09/goring-cel-bun/>

Poate la fel s-a întâmplat și cu Raymond Geist? Cine a fost Geist?

De asemenea, am publicat recent un articol despre atitudinea SUA față de Holocaust.

<https://baabel.ro/2023/01/atitudinea-statelor-unite-fata-de-holocaust/>
Ambele articole au un subiect legat de articolul de față.